

to vedeli, ker konoplja po naših krajih nima one čarobne moči, ki jo ima na toplem vzhodu. Pri nas je konoplja predilna rastlina in to tudi ostane, a po toplih krajih bode se ona še stoletja vzdržavala kot dar, ki človeka omamlja in draži.

Konoplja je tujka v Evropi. V starem veku je prešlo veliko časa, da v Evropi niso vedeli za njo. Niti stari Egipčani niso konoplje poznali. V tkaninah, v kate-
tere so egipčanske mumije zavite, ni konoplji sledu. Prvi in najglavnejši trgovci starega veka Feničani tudi niso konoplje poznali, ker bi jo bili gotovo najpreje po Evropi raznesli. Prav tako niso za njo vedeli stari Izraelci, ker sv. pismo nikjer konoplje ne omenja. Šele za rimskega robstva so se Izraelci seznanili s konopljo. Po mostiščih na švicarskih in italijanskih jezerih niso nikjer našli konoplje. V tem času pa je bila konoplja v srednji in vzhodni Aziji dobro znana. Najstarejše kitajske knjige opisujejo konopljo kot poznano rastlino, dasi je ona tjakaj dospela šele iz srednje Azije. Divjo konopljo nahajamo še dandanes okoli Hvalinskega in Bajkalskega jezera, po Kirgiških stepah in po nekaterih krajih v južni Sibiriji, a vzgajati so jo začeli po vsej priliki Arijci, ker iz sanskrskega jezika so potekla vsa naša imena za konopljo. To pa nam priča, da se je kultura konoplje začela v srednji Aziji. Skiti, kateri so okolo 1500 l. pr. Kr. iz Azije na zahod krenili, nesli so s seboj konopljo, in ko so prišli v dotiko z evropskimi narodi, upoznali so jih prvi pot s konopljo.

Na Grškem vse do petega stoletja pred Kr. ni nobeden za konopljo vedel, šele Herodot omenja prvi konoplje in pripoveda, da jo vzgajajo Skiti, kateri pri pogrebih posipljejo konopno seme na razbeljeno kamenje, da se s parom čistijo in ob enem omamljajo. Videti je, da Skiti v tem času niso konoplje upotrebljali za predivo, ker Herodot omenja, da Tračani umejo od konoplje tkati obleko, katera je laneni zelo podobna. Od Ponta in Tracije so tedaj Grki dobivali kodelje za vrvi, kakor jih brodarji še dandanes dobivajo z Ruskega. V tem se je konoplja razširila dalje na zahod po Evropi, in ko je kralj Sirakuski, Hieron II, gradil velikanski brod in zanj najboljše gradivo nabiral z vsega sveta, dobil je konopljo za vrvi iz današnje Francoske. Na Italijansko je dospela konoplja bržkone zelo kasno, ker je prvi omenja okolo l. 100 rimski satirik Lucilij. Omenja je tudi Plinij kot zdravilne rastline in pripoveda, kako po nekaterih krajih italijanskih dobro uspeva. Danes se je konoplja udomačila po vsem svetu, kakor tobak in korun. Danes ne raste samo po Arabiji in Perziji, Indiji in Kitaji, ampak tudi po vsej Afriki od severa do juga. V Ameriki jo nahajamo ne samo po Zjedinjenih državah, temveč tudi daleč po Braziliji, a v Evropi ni zemlje, kjer je ne bi vzgajali. Po severnih krajih ruskih je konoplja najvažnejša gospodarska rastlina, ker brodarstvo vsega sveta dobiva najboljšo konopljo za vrvi iz ruskih polarnih pokrajin. In čudo, da je za to severno konopljo najboljša ona, ki raste na jugu v Italiji.

Konoplja je dobro poznana rastlina, in vsak vé, da so moške in ženske konoplje. Samo ženska konoplja nosi plod, ker samo njeni cveti imajo pestiče, v katerih se plod razvije. Moške rastline imajo v cvetovih samo prašnike, in zato ne morejo ploda obroditi, ali biti morajo, da oprašé ženske rastline, ker drugače bi one ne rodile. Moške konoplje so manjše, visoke so le po eden, dva do tri metre, ženske pa se potegnejo od dveh do petih metrov, v Indiji tudi do desetih metrov. V Evropi konopljo sejejo zaradi prediva in semen. Vlakno od moške konoplje se bolj ceni nego od ženske, ker je nežnejše, finejše in prej dozori. Konoplja se seje majnika. V avgustu se izprašé moške rastline, perje jim ovene, in to je znamenje, da jih je čas poruvati. Ženske konoplje ostanejo na polji do septembra, ker šele takrat dozori seme. Ženske konoplje porujejo navadno nekoliko prej, predno seme popolnoma dozori, ker se tako dobiva boljše vlakno. Pozneje je vlakno trdo in se da samo za najprostejše predivo porabiti. Da se vlakno od stebila odloči, konoplje namakajo, suše, potem s trlico obdelajo, otepó in očeshljajo. Konopno seme prodajajo za hrano pticam ali stiskajo iz njega olje. To olje upotrebljajo za luč, za milo in za firnež.

V konoplji je neka smola, katera človeka izredno omamlja. Po hladnejših in zmernejših krajih napravlja konoplja tako malo te smole, da je navadno niti opaziti ni. V Evropi kakor da ni sladu tej smoli, a vender vemo, da tudi pri nas konoplja neugodno v nos udarja in da od tega duha človeka rada glava boli. Znano je, da živali poginejo v vodi, v kateri se konoplja namaka. Po toplejših krajih na vzhodu ima konoplja toliko te omamne in strupene smole, da so tej rastlini posebno ime vzdali. Tu pod toplim podnebjem kakor da se vsa životna moč konoplje zbira v tem, da napravi čim več omamne smole, kajti kedar rastlina dozoreva, takrat se cvetovi in perje in najmlajše vejice ospó s smolo, kakor da jih je potpolil. Rastlina se na smolo iztroši, zato jej vlakno postane slabo, in zbog tega je južni narodi kot predilne rastline ne cenijo, temveč jo poglavito samo zaradi njene omamne smole sejejo in goje.

(Dalje prihodnjič.)

Razne reči.

— Presvetli cesar pisal je poveljniku vojnega kora v Gradci vojvodi Württembergu jako laskavo pismo, v katerem priznava velike zasluge njegove ter mu javi, da je uslišal njegovo prošnjo, izpustivši ga iz službe. Vsled tega pisma dejan je vojvode Württemberg v disponibiliteto. V sredo se je peljal vojvoda, vračajoč se iz Trsta, skoz Ljubljano. Na kolodvoru, kjer ostane brzovlak 5 minut, pričakovali so vojvodo, da se poslove od njega, g. deželni predsednik, tukajšnji poveljnik divizije in vsi častniki Ljubljanske posadke. Prišla je v ta namen tudi vojaška godba na kolodvor. Vojvoda se je prav prijazno poslovil od navzočnih. Ko se je začel pomikati vlak, zagodla je godba cesarsko pesem.

— Za poveljnika 56. brigade v Ljubljani je imenovan polkovnik Fuchs, dosedanji poveljnik 49. pešpolka.

— Shod kranjskih notarjev. Minulo nedeljo bil je v Ljubljani shod kranjskih notarjev ter so se volili člani v notarsko zbornico. Izvoljeni so bili, in sicer kot člani: gg. dr. Jernej Zupanc za predsednika, Viktor Globočnik, Ivan Gogola, Janko Kersnik, Ivan Plantan, Luka Svetec in Fran Vok. Za namestnike so bili izvoljeni gg. Ignacij Gruntar, Anton Komotar in Niko Lenček. Konstatovalo se je pri tem shodu, da se legalizujejo podpisi na listinah, ki zadevajo pravna opravila vrednosti do 100 gld., na Kranjskem pri notarjih brezplačno.

— „Slovenec“ piše v št. 239 glede imenovanja novega primasa dostavno tako le: V ogrskem državnem zboru sta se že stavili dve interpelaciji o imenovanju novega primasa. Liberalci bi radi nadškofa Samasso, ki je precej liberalen in zlasti pa prijenljiv vladi, kar je že pokazal pri neki priliki. Govori se, da je cesar, oziroma kralj, že bil predložil svetemu stolu škofa Hydossyja za primatsko mesto in so ga v Rimu tudi potrdili. Sedaj se je pa ogrska vlada, ki hoče na vsak način Samasso za primasa, vmešala v to stvar in preprečila, da se imenovanje še ni razglasilo. Pomenljivo je, da se za Samasso vlečejo tudi nekateri kalvinski duhovniki in se je zanj izrekel tudi pravoslavni metropolit. Ti nekatoliški elementi pač niso poklicani, mešati se v čisto katoliško cerkveno zadevo.

— Dopolnilna volitev. V ponedeljek so izvolili kranjski veleposestniki grofa Ervina Auersperga za državnega poslanca namesto umrlega barona Tauffererja. Isti dan in sicer popoldne vršila se je tudi deželno-zborska volitev, ter je bil izvoljen za deželnega poslanca Franc vitez Langer-Podgoro, lastnik graščin Prežeg in Bršljin.

— Dopolnilna deželno-zborska volitev za mestno skupino Postojina - Lož - Vrhnika. Govori se, da hočejo volilci tega volilnega okraja počastiti s poslanškim mandatom veleposestnika g. Lenarčiča z Vrhnike, odločnega rodoljuba in značajnega moža. Nadejati se je, da se bode ta volitev vršila mirno ter brez vsakega nasprotstva.

— V slovenskih listih, posebno pa v „Edinosti“ se večkrat, lahko rečemo v vsaki številki bere, da je vesela družba zdaj tu zdaj tam nabrala za družbo sv. Cirila in Metoda manjo ali večjo vsoto denarja. Tudi pri raznih slavnostih na deželi, kadar se shajajo prijatelji, pride večkrat na um ta blaga misel enemu ali drugemu izmed zbranih, da začne nabirati ter pride na tak način marsikak goldinarček v društveno blagajnico. V Ljubljani tudi ne manka veselih društev. Izleta se ob nedeljah in praznikih na vse strani v večjih in manjših družbah in se ima „prav dobro“, toda tukaj pri nas v Ljubljani pa ni te navade, da bi se za družbo sv. Cirila in Metoda kak krajcar nabral ob takih prilikah, in vender bi ne bila to slaba navada. Tudi bi se nabrala okolo leta lepa vsota, ko bi na priliko naše narodne gospe in

gospodične morale plačati za vsako nemško besedo, katero posebno na javnih sprehajališčih izgovore brezpotrebno, po en krajcar. Za družbo sv. Cirila in Metoda bi se tudi gotovo dokaj nabralo, ako bi moral plačati po neko vsoto vsakteri, kateri se v družbi prijateljev pri kozarčku piva ali pa vina radikalno poteza za narodno ravnopravnost v jezikovnem pogledu — ko pa pride do tega, da mora do kake državne oblasti vložiti kako prošnjo ali pritožbo, spiše ter izroči v nemškem jeziku, ali pa o priliki razstav svojo robo razstavlja z nemškimi napisi v razstavah, prirejenih v slovenski deželi,

— Novomeški župan. Ker je zaradi raznih obžalovanja vrednih dogodkov, ki so napravljali županstvu veliko sitnostij ravno od tiste strani, od katere bi imelo pričakovati podpore, odstopil dosedanji jako priljubljeni župan g. dr. Poznik vršila se je dne 18. t. m. nova županova volitev, pri kateri je bil izvoljen za župana g. Franc Perko, kateri je odločen narodnjak ter tudi v občinskih stvareh jako dobro izurjen. Sicer je pa jako žal veliki večini meščanov, da je ostal gosp. dr. Poznik pri prvem sklepu.

— Trgovska in obrtniška zbornica kranjska je izvolila v seji dne 20. t. m. za predsednika dosedanjega podpredsednika gosp. Ivana Perdana, za podpredsednika gosp. Antona Kleina in za provizoričnega predsednika stavbenega mojstra gosp. Filipa Zupančiča.

— Žid Izak Diena iz Trsta, star 34 let, v tukajšnji prisilni delalnici, prestopil je k naši veri ter je bil krščen dne 19. t. m.

— Na Spinčičevo interpelacijo je odgovoril dne 20. t. m. ministerski predsednik grof Taaffe kot vodja ministerstva za notranje reči, da je dobilo na pritožbo Pazinske občine ondotno okrajno glavarstvo nalogo, naj se ne poslužuje v dopisovanji z občino nemškega jezika, ker ni v kraji navadni jezik. Ker je pa okrajno glavarstvo priobčilo občini to odredbo v italijanskem jeziku ter bode najbrže nadaljevalo dopisovati občini v tem jeziku, prišlo bo spet do pritožbe, in grof Taaffe bode imel priliko odgovarjati na interpelacijo, zakaj ne dopisuje okrajno glavarstvo Pazinsko, Pazinski občini v hrvaškem jeziku, ki je uradni občinski jezik ter jezik malone vsega prebivalstva v občini?

— Istrska državnozborna volitev. V dopisu, katerega je priobčila „Adria“, priloga uradnega lista za Primorsko, se z zadovoljstvom konstatuje, da je bilo izvoljenih v Lazaretu blizu Kopra šest volilnih mož, ki bodo glasovali za Polesinija, torej za italijanskega kandidata. To dokazuje, da je primorska vlada za italijanskega kandidata ter da bodo imeli Slovenci in Hrvati pri tej volitvi opraviti z dvema protivnikoma, kar ne bode sicer nič novega. „Adria“ pravi v svojem dopisu, da jo veseli, da so izbrani možje, kateri so za stare, srečne, prijazne odnošaje med kmeti in meščani v Istri. Da, da, to so bili srečni časi, ko so prihajali tujci iz Karnije v

Istri rekoč: Pojmo v deželo, kjer ne znajo ljudje računati. Da, da, oni so bili srečni časi, ko se je dal opehariti istrski kmet od spredaj in od zadaj, ko ni vedel, ne koliko je dolžan, ne koliko je plačal svojemu upniku, ampak vedel le to, da ni bilo tirjatev nikdar konec. Ali, gospoda, časi so se spremenili. Nastale so druge razmere, katere so prisilile hrvaškega in slovenskega kmeta v Istri, da morata računati. Prisilili ste jih k temu vi z vašimi visokimi obrestmi, prisilili ste jih vi z vašim potratnim upravljanjem občin in dežele, prisilili jih je država z davki, ki se množe od leta do leta. Najlepšo ilustracijo, kako bi hotela italijanska gospoda, da bi še bilo v Istri, podal nam je italijanski kandidat Polesini-Kamalić sam. Pred nekoliko meseci, to je kmalu po državnozborski volitvi, pri kateri je na nesramen način zmagal Vergottini, pa je moral pobrati kopita z Dunaja, prišel je k njemu kmet iz Poreškega okraja ter mu poplačal ves dolg, da mu ne bode slonel vedno na vratu, posebno pa pri volitvah ne. Ko mu odšteje denar ga poprosi za pobotnico. Da bi ubogi kmet nikdar ne bil izrekel besede pobotnica! Kakor bi ga gad pičil, da še bolje rečeno, kakor bi zbesnel, poskoči Polesini-Kamalić stolice po konci ter podi in rine kmeta skozi prava, druga vrata po hodniku do vhodnih vrat palačnih in še preko njih ter jih za njim zaloputne s tako silo, da se je stresla vsa palača, rekoč mu: To ti je pobotnica! Naprej si je kmet, ko je bil na prostem, potipal rebra, da li so še vsa cela, potem šele je šel v sodnijo prositi, sodnika, da mu pripomore do pobotnice, kar se je tudi

zgodilo. Kaj ne — takrat so bili lepi časi, ko je kmet kar dajal, ne brigaje se za pobotnice niti vedé, jeli premalo ali Bog ve koliko preveč plačal! In za take čase se ešofira priloga uradnemu tržaškemu listu? Buon pro!

— Glavni dobitek Praške razstavne loterije je dobil gojenec kadetske šole v Trstu, ki je v zadnjem hipu kupil srečko od neke perice, katera je stavila v igro tako malo upanja, da si je mislila: bolje vrabec v pesti, nego golob na strehi, ter bila zadovoljna, da je prišla spet k svojemu denarju. Ali reva varala se je hudo, in 50.000 gld., katere je dobil mesto nje omenjeni gojenec rojili jej bodo marsiktero noč po glavi.

— Spet nesreča na železnici. Pri Kohlfurthu je trčil iz Vrtislave prišli brzovlak ob stroj ter skočil s tira. Več potnikov je mrtvih in ranjenih.

Budimpeštanske tržne cene z dne 21. oktobra 1891.

Pšenica gld. 10 30 do 10 95, rž gld. 9 65 do 9 80, ječmen gld. 6 05 do 6 15, oves (novi) gld. 5 95 do 6 25.

Kurzi na Dunajski borzi dne 22. oktobra

Papirna renta	gld. 91.45.
Srebrna "	" 90.30.
Zlata "	" 109.10.
Marijeva renta	" 102.15.
Napoleondori (20 frankov)	" 9.32.
C. kr. cekini	" 5.58
Nemške marke	" 57.30.

Tužnega srca naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest o smrti našega iskreno ljubljenega očeta, oziroma starega očeta, brata in tasta, gospoda

Anton-a Miculinić-a,

gostilničarja in meščana Ljubljanskega,

kateri je včeraj ob 3/4 7. uri zvečer, previden s svetimi zakramenti za vmirajoče, po dolgi, mučni bolezni v 69. letu dobe svoje mirno v Gospodu zaspal.

Truplo predragega ranjkega je bilo v torek dne 20. oktobra ob 3. uri popoldne v hiši žalosti sv. Jakoba trg št. 2 blagoslovljeno in potem na pokopališče k sv. Krištofu preneseno in tamkaj pokopano.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v raznih cerkvah.

V Ljubljani dne 19. oktobra 1891.

Žalujoči ostali.

Jubilejske ustanove.

Povodom praznovanja 40letnice vladanja Nj. Veličanstva cesarja Frančiška Jožefa I. ustanovila je trgovska in obrtniška zbornica 8 ustanov po 25 gld. za onemogle obrtnike vojvodine Kranjske. Te ustanove se s tem za leto 1891 razpisujejo.

Prošnje naj se podpisani zbornici
do 20. novembra t. l.

dopošljejo, priloži naj se jim pa od župnijskega in občinskega urada potrjeno dokazilo, da je prositelj bil obrtnik, da zdaj zaradi onemoglosti ne more več delati in da je ubog.

V Ljubljani dne 22. oktobra 1891.

Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko.